

FILOZOFICKÁ FAKULTA
Univerzita Karlova

Zápis o obhajobě disertační práce

Akademický rok: 2023/2024

Jméno a příjmení studenta: PhDr. Ing. Jana Kasíková
Identifikační číslo studenta: 42505297

Typ studijního programu: doktorský
Studijní program: Historické vědy
Studijní obor: České dějiny
ID studia: 472204

Název práce: Problematika Displaced Persons po druhé světové válce v evropském kontextu z pohledu Československa
Pracoviště práce: Ústav českých dějin (21-UCD)
Jazyk práce: čeština
Jazyk obhajoby: čeština
Školitel: doc. PhDr. Jana Čechurová, Ph.D.
Oponent(i): prof. PhDr. Jiří Kocian, CSc.

Mgr. Zdenko Maršálek, Ph.D.

Datum obhajoby: 05.01.2024   **Místo obhajoby:** Praha
Termín: řádný

Průběh obhajoby: Předseda komise Ivan Šedivý zahájil zasedání komise, z obhajoby se z důvodu nemoci omluvili Michal Stehlík a Jan Randák. Školitelka Jana Čechurová zhodnotila průběh studia Jany Kasíkové a její obsáhlou práci věnující se problematice Displaced Persons po druhé světové válce na příkladu Československa. Té se věnovala od svého bakalářského studia až po rigorózum a teď disertační práci. Její výzkum přinesla také plody v bohaté publikační činnosti. I když studium ukončuje pro pochopitelné důvody, včetně dalšího studia, v pozdějším termínu, školitelka však vysoko vyzdvihla jeho průběh. Jana Kasíková následně představila výsledky své disertační práce. V první navazovala na své předchozí badatelské projekty a popsala v něm základní obrysy problematiky a výzkumu Displaced Persons, jako i provázání se zahraničním bádáním. Jádrem práce a vlastní výzkum byl zaměřen na jeho institucionální zázemí, jako i zkušenosti aktérů, zdůraznila také propojenost i odlišnost její práce od výzkumu uprchlictví, jako i jejího postupnou transformaci v téma dlouhodobě Displaced Persons. Představila pozici československých aktérů, obzvláště repatriačních styčných důstojníků, kteří byli přítomni v celém procesu a měli své specifické postavení jako reprezentanti Československa jako vítězného, spojeneckého státu. Výzkum ukázal, v jiné literatuře ne vždy reflektovaný, prožitek, každodenní život a specifika tyhle mimořádné doby pro krátkodobě Displaced Persons. Popsala taky snahu o konstruování národní identity skupin československých občanů v repatriačních táborech. Jana Kasíková následně překloupila termín Displaced Persons do pojmu repatrianti, a popsala, jak se následně takhle skupina reflektovala, jak byla vnitřně

členěna a jak k nim přistupoval československý stát, obzvlášť prostřednictvím Repatriačního odboru. Repatrianti byli následně propagováni jak nositelé jistých symbolických hodnot, a i když se jejich následný život a status odvíjel od jevů nespojených s jejich Displaced Persons/repatriantských zkušeností. Na závěr své prezentace Jana Kasíková zhodnotila, že její výzkum ukázal, že výzkum Displaced Persons v československém kontextu se ukázal jako nosný a plodný, ukázal roli a diskuse v rámci československé politické reprezentace, jako i problematiku udělení statusu Displaced Persons československým občanům německé a maďarské národnosti. Československá zkušenost politiky Displaced Persons/repatriantů byla velice podobná zkušenosti občanů západních států. Zkušenost Displaced Persons/repatriantů byla definovaná pocitem vykořeněnosti a nejistoty ohledem možnosti zařadit se do poválečné společnosti, postupně se také symbolika jejich zkušenosti přesouvala z připomínky utrpení na ideu aktivního odboje. Její jednota byla „shora daná,“ podobně jako v mezinárodním skupinu, nevznikl žádný jejich spolek anebo platforma a nevykazovali téměř žádnou aktivitu o konstrukci „zdola.“

Ivan Šedivý následně vyzval oponenty, aby přednesli své posudky. První, Jan Kocián, zdůraznil komplexitu a hutnost práce, její témat, problematik a významu propojení mezinárodního a československého kontextu. Vyzvedl, šíří reflektované literatury i pramenů a kvalitu a pořád jedinečnost práce v české historiografii a následně přečetl další důležité body ze svého posudku. Položil otázku, jestli je pojem Displaced Persons ve světle dalšího bádání, pořád nosný a neukazuje dnes větší vnitřní heterogenitu. Zhodnotil, že práce jednoznačně splňuje požadavky a hodnotí ji jako prospěšná. Následně přednesl svůj posudek Zdenko Maršálek. Vyzvedl vysoké kvality dizertační práce Jany Kasíkové a také ocenil v nejlepším slova smyslu ucelenost, koncepci a návaznost na její předchozí výzkum. Za velký přínos považuje zasazení do mezinárodního kontextu a popsání jak se československý exil a jeho specifické problémy zapojili do debaty o fenoménu Displaced Persons. S pochopením sice poznamenal, že v práci se vyskytly některé drobné gramatické problémy, ale ty nijak nezasahují do kvalit práce. Také vyjádřil naději, že tematiku Jana Kasíková neopustí a i když její dizertační práci její dlouhodobý výzkum vrcholí, tak otevřel mnoha jiné zajímavé otázky. Práci rozhodně doporučuje k obhájení. Ivan Šedivý vyzval Janu Kasíkovou aby se vyjádřila k dotazům oponentů. Ta se vrátila a spolu s komisí ještě vedla krátkou debatu o možnostech využití osobních příběhů, které seshírala, ale nakonec nebyly z metodologických a prostorových důvodů v práci využity. Na dotaz Jana Kociána odpověděla, že výzkum Displaced Persons i dnes se pokouší o zachování tohoto pojmu, při plném vědomí její heterogenity, také zdůraznila, že obecným těžištěm i zahraničního výzkumu jsou dlouhodobě Displaced Persons. Představila pestrost pojmového aparátu v daném výzkumu, včetně jeho proměn v čase i napříč obory a její silné i slabé stránky. K otázce Zdenka Maršálka, konkrétně problematice nerepatriovaných československých občanů po druhé světové válce a možnosti jejího výzkumu, se vyjádřila, že s ní možnosti i prameny známé, ale obzvlášť do období po roku 1948 se úplně neplánuje pouštět.

Ivan Šedivý následně otevřel diskusi. Miroslav Michela rovněž pochválil kvalitu práce, obzvlášť části věnující se problematice identit a položil otázku možnosti zpracování tyhle problematiky, například k tematice židovské komunity a identity. Otázal se, zda Jana Kasíková reflektovala práci Magdalény Sedlické a Michala Frankla, jelikož v nich vidí potenciál na rozšíření výzkumu. Ta odpověděla, že šíří možností si byla vědoma, ale pro strukturu práce se rozhodla o omezenější využití daného konceptu, dodala však zajímavý postřeh, že Displaced Persons se vlastně jako specifická identita sjednotili až téměř v současnosti, jak nástroj vyprávění dějin například při výuce, ale i pro vzpomínání. Jana Čechurová položila

otázku, jaká byla problematika různých národnostních skupin/identit, jelikož práce používá termín československé Displayed Persons, ale i některé prameny ukazují vnitřní dělení na Čechy a Slováky. Jana Kasíková to potvrdila a poukázala na pluralitu identit, včetně Čech, Slováků, Rusínů, Němců, ba i Moraváků, často lišících se tábor od tábora. Československou jednotu podle jejího výzkumu často nastoloval až československý repatriační důstojník. Jan Němeček vznesl jen poznámku mimo diskuse o švédských repatriačních táborech. Ivan Šedivý následně ukončil diskusi.

Klasifikace obhajoby:	prospěl/a (P)	
Předseda komise:	prof. PhDr. Ivan Šedivý, CSc.	.....
Členové komise:	doc. PhDr. Jana Čechurová, Ph.D.	.....
	prof. PhDr. Jiří Kocian, CSc.	.....
	doc. PhDr. Jan Němeček, DrSc., CSc.	.....
	Mgr. Miroslav Michela, Ph.D.	.....